

І знову невідповідність між очікуваною вартістю й реальним фінансуванням

Як це не парадоксально, але чомусь у нас одні й ті ж проблеми переходять з року в рік. Знайшовши вихід з тієї чи іншої ситуації в минулому році, при її виникненні в поточному знову опиняєшся загнаним у куток й намагаєшся розібратися з посталою дилемою.

Зазвичай така ситуація виникає на початку року, коли затверджується бюджет та починається проведення процедур закупівель на очікувану вартість (бюджет ще ні в одному році вчасно не затверджувався).

Замовник, керуючись роз'ясненням Уповноваженого органу від 17.11.2011 року [в якому зазначено, що Закон України «Про здійснення державних закупівель» не містить прямих обмежень щодо організації процедур закупівель до набрання чинності закону про Державний бюджет України, затвердження кошторису, плану використання бюджетних коштів; замовник для забезпечення невідкладних потреб у товарах, роботах і послугах у наступному році може наприкінці поточного року (чи на початку наступного) розпочати процедуру закупівлі за бюджетні кошти за відповідним предметом закупівлі, виходячи з його очікуваної вартості за умови, що в основних умовах договору про закупівлю, у договорі про закупівлю буде передбачено відповідний порядок виникнення договірних зобов'язань залежно від реального фінансування], розпочинає проводити процедуру закупівлі на очікувану вартість на відповідну суму. Візьмемо для прикладу 500 тисяч гривень. Після розкриття пропозицій конкурсних торгів та визначення найбільш економічно вигідної пропозиції визначається переможець з вартістю пропозиції конкурсних торгів 450 тисяч гривень. Але до того моменту вже приймається бюджет, кошти розподіляються, а замовникові на дану закупівлю виділяється лише 300 тисяч гривень. Що робити?

Парадокс у тому, що, дотримуючись вимог законодавства, замовникові необхідно здійснити декілька дій, які суперечать одна одній. Насамперед, згідно з вимогами ч. 5 ст. 40 Закону України «Про здійснення державних закупівель», умови договору про закупівлю не повинні відрізнятися від змісту пропозиції конкурсних торгів або цінової пропозиції (у тому числі ціни за одиницю товару) переможця процедури закупівлі. Таким чином, замовник зобов'язаний укласти договір на суму 450 тисяч гривень, при цьому він не має права укласти угоду на таку суму, адже його профінансували лише на 300 тисяч гривень. А згідно з частиною першою статті 23 Бюджетного кодексу України, будь-які бюджетні зобов'язання та платежі з бюджету здійснюються лише за наявності відповідного бюджетного призначення. Одночасно частиною першою статті 48 Бюджетного кодексу України визначено, зокрема, що розпорядники бюджетних коштів беруть бюджетні зобов'язання та здійснюють платежі тільки в межах бюджетних асигнувань, установлених кошторисами, враховуючи необхідність виконання бюджетних зобов'язань минулих років, узятих на облік органами Державної казначейської служби

України. Частиною третьою статті 48 Бюджетного кодексу України передбачено, що розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, за якими розпорядником бюджетних коштів взято зобов'язання без відповідних бюджетних асигнувань або з перевищенням повноважень, установлених цим Кодексом та законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), є недійсними. За такими операціями не виникають бюджетні зобов'язання та не утворюється бюджетна заборгованість. І знову — що робити?

Замовникам доведеться самостійно прокладати шляхи виходу із цієї ситуації. Єдиним можливим варіантом вирішення цієї проблеми є те, що замовникові необхідно, згідно з вимогами ч. 5 ст. 40 Закону України «Про здійснення державних закупівель», договір укласти на умовах, передбачених пропозицією конкурсних торгів учасника-переможця. Але обов'язково в основних умовах договору про закупівлю необхідно передбачити відповідний порядок виникнення договірних зобов'язань залежно від реального фінансування. А далі на підставі довідки про затверджений бюджет приймається рішення про внесення змін умов договору згідно з п. 1 ч. 5 ст. 40 Закону України «Про здійснення державних закупівель» зменшення обсягів закупівлі, зокрема з урахуванням фактичного обсягу видатків замовника. Після цього підписується додаткова угода до договору про закупівлю з учасником, де зазначається вартість договору — 300 тисяч гривень, при цьому обсяг закупівлі приводиться у відповідність з новою вартістю договору про закупівлю.

Звертаємо увагу на те, що при укладенні додаткової угоди до договору про закупівлю необхідно враховувати вимоги ст. 654 Цивільного кодексу України, згідно з якою зміна або розірвання договору вчиняється в такій самій формі, що й договір, що змінюється або розривається, якщо інше не встановлено договором або законом чи не впливає зі звичаїв ділового обороту. Отже, додаткова угода обов'язково готується в письмовій формі і в подальшому подається до органів Держаної казначейської служби на реєстрацію разом з основним договором про закупівлю. З прикладом додаткової угоди можна ознайомитися нижче.

Але при такому простому вирішенні даного питання існує ще одна невеличка проблема. Якщо протягом року замовникові додадуть ті кошти, що не додали на початку року, тоді він не матиме змоги внести зміни до договору та збільшити вартість договору. Адже Законом України «Про здійснення державних закупівель» взагалі не передбачено збільшення обсягів і збільшення загальної вартості договору про закупівлю. У цьому випадку доведеться керуватися вимогами ч. 1 ст. 2 Закону України «Про здійснення державних закупівель» та в разі перевищення вартісних меж, передбачених даною статтею, доведеться ще раз провести процедуру закупівлі.

Окрім зменшення фінансування, майже аналогічною є ситуація, що склалася на сьогодні в країні із закупівлею газу природного. У країні відбулися позитивні зміни, ціна на газ зменшилася. Але ці зміни дуже болісно відбилися на деяких замовниках. Адже багато з

них розпочали процедуру закупівлі в одного учасника ще в той період, коли діяли старі ціни на даний продукт. Виходить так, що замовники оголосили торги на більшу суму, а договір необхідно тепер укласти на меншу. Як правильно в межах закону вийти з даної ситуації?

Вихід буде залежати від того, на якій стадії проведення перебуває процедура. У разі якщо зміна цін (тарифів) відбулася до визначення переможця процедури закупівлі в одного учасника, то кінцева ціна погоджується при проведенні остаточних переговорів з урахуванням затверджених (уведених у дію) цін (тарифів) та зазначається у відповідному протоколі та повідомленні про акцепт. Адже після оприлюднення інформації про застосування процедури закупівлі в одного учасника до акцепту пропозиції одного учасника замовник у разі потреби (за власною ініціативою чи ініціативою учасника) може провести додаткові переговори з учасником для узгодження параметрів та/або умов договору про закупівлю, у тому числі щодо перегляду ціни пропозиції, насамперед щодо її зменшення (знижки тощо).

Якщо ж зміна цін (тарифів) відбулася після визначення переможця процедури закупівлі в одного учасника, то ситуація складніша. Замовник може укласти договір про закупівлю за обсягом, указаним у повідомленні про акцепт, зазначивши в такому договорі відповідний тариф, та після укладення зазначеного договору вчинити дії, описані вище, тобто укласти додаткову угоду до договору, зменшивши вартість договору відповідно до пункту 8 частини п'ятої статті 40 «Про здійснення державних закупівель».

Виходячи з вищезазначеного, стає зрозумілим, що вихід з тієї чи іншої ситуації завжди можливий, лише необхідно уважно та відповідально підійти до його пошуку.